

Brev från och till medlemmar av familjen Gjörwell, växlade åren 1780-1811 E...

Gjörwell, Carl Christoffer,

HS Ep. G 12:1



National Library
of Sweden

Från Gustava Eleonora Lindahl
i Norrköping.

Stockholm, den 22 Jul. 1792.

88

Se nu, Västra Stafva, är Söndag, och såsom Gud just nu välsignar
jorden med et hälsosamt, et efterlängtadt fruktbarande Regn, så skal
jag ^{i stället} ~~nu~~ hälsa på Dig med et långt Brev. Du har varit föt och skrivit
et aldra käraste vackert Brev om Din Lefnad näst efter vår Afresa;
nu bör Du väl också få veta något, huru jag lefvat. Doktorsketiet
och Dokklådan gå vi förbi: alt nog, Correcturer lägo mig på ena stället
til mötes, medan Factorens Gilins Ståhl, den äkta Pumpen, på andra
stället gjorde med sit fura öga den aldraderotafte upsyn, när han
fick säga: Välkommen Herr Professor! Sciretären Björkegren såg vänskaps-
full ut, men tillika fom et dit af det öfvernaturliga arbetet uti Konungens
Bibliotheken; seret Nechau hade uti aringen, at vi skulle dögdag-
aftonen komma hem, tagit sig et litet Glädje-må- - gerna at väl utändt
denne min flitige hedaretare...; lille Martin hoppade och skrattade,
ej under! ty han är Gästman, och tänker bara på sit förestående Biläger
med den sköna kamfäll Wesserberg; lille och slaga. Barnen voro af
Själ och Hjerta tycksalige; (Mormor och Moster Hedda bodde på Landet,
om hwicket Ställe en annan gång, Widegren själv har jag sit et par gånger,
efter vänligheten glader och gader; Morbror Herman har ock på et nyck
varit inne, och skal hans lille Carl Herman komma uti Ladet-lärofen
på Carlberg. Således alt godt och väl här ^{här} ~~här~~; den fuktari Rudolf
var den ende som gjorde mig bekymmer, ehuru för rättighet jag borde
äga til Glädje från hans fida; men i stället förbitnar han mine dagar
och stirrar sig utur det ena äfventyret uti det andra. Således hafve vi
då alle förjåpset hållit så mycket af den Gossen! Dock nog om denna vår
landkarta. - Sedan jag fåt Brevet i ordning, och Söta Mor stökat i Vindar
och Skär, vi begge mottagit Visiter af Grefvar och Abbeer, promenerat om
aftnarne i Kongs-Trädgården, där råkat Ryttmästaren Persmedens; så förjåde
vi dela våra Vändningar. Söta Mor åk ^{er} ~~te~~ til Slaga, ty jag tör ej fitta i det
öfna ^{af Dönen} ~~landskapet~~, af samma orsak, hvar för jag icke i Norrköping ^{veder} ~~vägade~~ ^{mit} ~~mit~~
få ^{mit} dyrbara lif på Tåget til det vackra Skinnestaland, och jag
vor til Djungården alt up til Brunnen uti den vackra Viken: på detta fätt
nåstare Naturen och Vänskapen kor Darn och Vänner. Eljest hade jag en man
particulier nu senast et par rätt egna dagar. Hr Professor Liden har skickat
mig tilhande en Abbe Dobrowsky ^{alt} ifrån Bömen, en så aldeles skriffländ
Catholik

Catholik Präst, at han kan läsa gamal Skrift lika få lätt, som en lutherisk Klokkare
Gader var i Abc-boken. Han har för sin egen del förälskat sig uti en gammal
Perme-bok på Kgl. Bibliotheket; men hade ^{dock} få följande Personer af en lifligare smak,
eller Älskare af fröna Bilder, churu af Slen och Marmer, således borde också Prof.
Sergell nehälsas. Denne vällyftige och väljörande Artift låter aldrig et godt tillfälle
gå sig utur händerna; bjuder således ut på sin Landgård, ingen Ting vid Lerberg --
Du minner väl hur den ligger midt up uti flera Söngängren vid Botofsta -- et Sällskap af
desse Refande och någne närvarande Vänner, och ibland dem äfven mig och Calle. Du
skat tro det var et artigt Sällskap, organiseradt på följande sätt: Näst Vården var
den förnämste Mr Cancellie-Rådet Fredenheim, såsom Intendent eller Konung härfades
uti Statuerne och Dufsternes Rike. Med mycken Kännedom och Gravitet intog han
sjelf sit rum, jag menar, hvad den senare egenkapen beträffar, i anseende til de
närvarande begge Damerna, om hvilka spract nedanför. Han har också rest,
varit uti Italien, sedt Antiquerne, äger flösk Samlingar, har Collections- och Conserverings-
Genie; så at mig gläder det högligen, at vi fåt honom til ledamot uti Cancellie-
kollegio, häft han sålunda är nitfull vän af Svenska Historien och des Idkare. Sit Utländningar
utom Mr Dobrowsky, som jag för bättre uttals skull vil kalla Abbé de Dohême, hörde en
Mr Chevalier, Refande Franför ifrån Normandie, som passerat Holland, Tyskland och
Danmark, samt ämnar jag vidare til Ryssland. Han är kunnig i mångt och mycket,
är en glad Gäst och förspar ingen Skäl. Mr Pochier, Negociant ifrån Marseille, en
ung, vacker och munter Sällskaps-Karl, hvars ögon nog få mycket lystrude på de
levande Skönheterne, som Antiquariernes på de mållofa. En Virtuös uti Kortkulturen,
det vil säga en studerad Trädgårdsmästare, Mr Reichert ifrån Weimar, fyntes mig den
oflydiga Gäfte uti detta Lag; åtminstone var han ganska tyft, ät och drack tafsamligem
jag satte mig med flit emellan Abbé de Dohême och Abbé de France, så at jag fick
just språka med dem efter Godtycke. Prof. Martin residerade vid andra ändan af
bordet. Sluteligen voro Mr Després med sin Eleve, Mr Charles, också närvarande,
men som såts nedanom Vården, så at jag föja kunde se dem. Men nu til Damerna.
För jag väl ock nämna dem? Hvarför ikke? De voro inom Huset etablerade
Mademoiseller, och med hvilka deras Namn levas uti den flags stadskrögen, som kallas
Mariage de l'impie. Mr Bildhuggarens damvete hade funnit sin Koitie härfäst
Härdskud, en vacker och artig Blondine, som ägde mycken verld; dock var belespenheten
så aldeles stungen, at hon efter måltiden bar på armen omkring til oss en liten Sergell
af blot några månader, det enda ibland flera levande Dam, som hon ägt med honom; och
så jag seden uti hennes rum allena kasterade med det lilla kråket, och frågade efter des Kon-
a, sade hon, här skal Ni få se at det är en riktig frön Gofse. Til en sådan långgige Lärer
man komma ibland skrifter, som studera la Nature toute nue. Den andra Dämen tilhörd
Mr Després. Du minner väl, at han före sin Utresa hade et Huskort uti had de Phérese,
hvars rum han under resandet i London remplacerat med en liten Affektus-Nymfhe,
en den starkaste Brunette jag set och med en få beskuggad Hårvåd, at man kan kalla
det för en Botfuet bien noir & touffu. Hon är mycket yngre än Kamsell Sergells,
men också mera tyft; fyntes ikke äga mycket Genie, men mycken Obéissance. Uti
detta Sällskap tillbragtes en glad och så aldeles pastoral middag, at, hirktes ^{om} af alt glädde
mig måst, under det vi såts, äts och drucko. Kunde det ena slöslafst efter det andra förti förfören-
ty

ty nu bergader just den dagen Skogsängen. När vi hade ätit, gick jag genast ned till
Ladan, men blef helt ledig, då jag fick se de så smutsigt klädda Bondmanjorna från
närmaste Lokvarne, och vora Nordjerkerne följa fruggare. Liten glädje rådde utomdes
uti hela deras väfande, som dock hade varit så nära efter när laget skulle stjäla
och höret kaffas i Ladan. Så kom jag ihog, huru det helt annorlunda tillgår i Skänkes
Skogsbygden och Polkingen: när Lå Sån bergas och hemköres, så gå Tjeferna Elfa och
Klarna på ången uti bara rena lentyget, detta aldeles fyd efter lifret, med broderad
Pröfduk och Krage, samt grant välte om kivet, och Frångarne Jeppe och Ola uti
Skjorta och lämn. Däror, allt rent och väl fyd. Där fjunger och koppas under arbetet;
där kaffas Kå på kvarnman, till det den ene kaffar den andre omkull i Stalken;
och at sedan se de gamle med ungdomen äta middag uti den vackra vungen
utmed en Kläffelbucke eller under en Ek -- aldeles som du ser på Djurgården --
det kallar man njuta landet och årtiden. Men jag kommer till vår ^{Målgård} ~~Målgård~~ tillbaka.
Sedan Caffé var druckit och man fruktat sig med nya liqueurer; kommo vagnarne
balle skulle agera Vagnfare. Jag ensam betraktade mig för det Nöjet, ty Klaga har
jag sedt flere gånger, och at komma tillbaka och föga et Da Capo vid en Souper
beskrifde att för mycket min stränga Philogotie, hvilken, som du kan se,
jag redan så mycket hade upöfrat; utan gick jag nu solo -- ack! i al samning
icke mindre lycklig sedan än förut, kanske mera lycklig; ty timmen fingo nu
gått jag genom ången och alléen till Carlbergs Trädgård; den vandrade jag hel och kullen
igenom, jag njöt de lugn och skuggor; gick sedan Carlbergs vägen fram till Staden,
hvitade på Bergianfke Malongården, nu Veterinärskademiens tillhörig, och som
förestås af en ypperlig Norrköpings-bo, Professor Savary, ^{vände} ~~gick~~ just där ^{Mengafan tager vid} ~~gick~~
med en retournerande Myravn; som ökte Sagens Vällust, ty jag fick just härlande;
det jag och behöfde, komma hem uti mina fälla rum, uti hvilka jag fann stor
och barn före mig, jänkta lilla Dönten, spelande det svimmerliga Doctorn. Deras
glada ögon och goda skratt utstjorde nu Rågan på min dyktfärlighet; och där
har du besked för den dördagen.

Nu till dördagen. Lika vacker Dag. Dittida Kladd gick jag till Blafu-holmen,
fätte mig i båt och for till en Öfverste. Lieutenant ifrån Bohus-Län, Baron Adillie,
en gammal Riksdags-vän, som bor uti Stora Våningen på Öfver. ^{Jag} ~~Stadens~~ äfvar-
Postället, eller den af oss på Torret kallade Satturen. Han ser mig gerna,
vi talte litet Politik och mycket Galanterie; ty jag ville at han skulle gifva
sig och ej leva längre Enkling, efter han är uti sina bästa år och har unga
Barn efter sin Fru, en född Segerström. Han skulle äta middag allt uti
Mälaren vid Långholmen; hvadan han bad mig äta middag med sig följande
Dagen på Sjökar-torget, hvilket ock skedd. Jag fätte mig färdig i båten,
och for öfver till Captensudden. Nu öfver Midfommaren har lepit. Raab
farit med sin unga Fru ned till Westergöthland och Göthoborg; så at hans
Bor nu står ihuset före. Nästa Lilla Skapa! vet du at Captensudden icke
betragar mig mera. Ej underligt; ty först och förmämligast saknar jag där
minna

mina söta Torpare-fläckor; och sedan är när fordrna Städlichkeit i Rum, Trappor och Trögårdar aldeles borta. Partären, som Du vet jag höll såsom en Granlåt, är förväxt och orensad; stora Bibliotheks Salen, detta lysande Museum, är nu förvandlad til et fruntfigt Auditorium för under-Officerare på Stolmen, hvilkar oqvirlämnade Lärdom, jag menar Navigations- Rökter, Linealer, Skriter och Buddar, lägo hwart om annat på Bord och Bänkar, samt alla vråar fulla med Sopor, och det på en Söndag! -- aj, aj! hvad allt detta gjorde andt uti Söta Lars öga. Såsom Söta Mor hade ~~den~~ den dagen uti Almqvists Döds-åhufve äkt til Klaga, ville jag tillbringa min dag på Djurgården, ropade de före ut Fänrik Spens, som med Glädje blef min Compagnon de voyage. Han är en ung Engländer, slägt med vår Spenfar, originairement ifrån England, Kom hit under Kriget, bivistade fjfva Campagnen och fattes sedan i Pension hos Lynt. Raab. Du påminner Dig väl, at han altid med stort loford omtaltes af Raaben, det förtjener han ock. Han har aldeles intet Adolfs-lyckliga Genie och utscande. -- gifve Gud! at denne ägde intetdera, utan hade i stället Spenfars Gänksfakt och Seder. -- Han ser utomdes konneste och godt ut, har ingen tale-gäfv, förer således ingen brillante Conversation. Han satte sig til Stryket, och så flöto vi den sköna, den allt til förtjusning sköna Djurgårds-viken fram til Brunnen; där lämnade vi Dästen, passerade Brunngården, hvar alt under Gudstjensten var i största tyfthet, gingo neder på ängen, och såg i Skogen at Rosendals-fidan, hvar vi helt långsamt, häft vid allt mera tillagande Sletta, gingo på den nya af Mr de Besche anlagde Vägen omkring hans leande Parkeer, som ögat får tillfälle njuta, fast foten icke nedtrampa. När vi kommo fram til Rosendal, flodo Bänkar under Ekarne för öf; vi satte öf på en af dem, och där njöt jag en mycket säll fund. En den skönaste Natur på alla fidor, lugn i mit Hjerta, vackra Buder för mit öga, en dygdig yngling vid min sida, en kär Dok, Bröderne Gifkes Landskaps-Saflor, i min ~~fästa~~ ^{hän} -- hvad kunde detta annat än förnöja, tillfredställa, lyckefattiga? Jag hade nyss däntur öfversatt: den lyckelige Landmannen. Såsom Fänrik Spens ej kunde Gifka, så upläste jag för honom denna öfversättning, hvars innehåll ock behagade honom mycket. Slutet deraf lyder således:

Skilken förnöjelse, at Dygden och öskulden trögen, smid rent Hjerta njuta den Glädje, som Naturen med öfna, så ofta med fikoffiga Kländer tilljuder öf! Föräfves Kläda sig icke Skogar och ångar i så härlig Trägt, när Våren nedstiger ifrån Himlen och besöker Jorden. Föräfves visar öf icke Kläden sine rike Skatter. Han utdelar de Belöningar, som Naturen utfäst för Elit och ordning. Allstädes Guder des modestliga Röst. Allstädes vinkar hon öf til sin Bärrn, och förgäter aldrig at belöna vår Trohet emot des vise Lagar. -- O! huru förbättrar icke omgänget med henne vårt Hjerta, då hon allstädes leder öf til sin lyhofoman! Enfaldig är sköfmaden i hennes Sköte, och dock så rik på mångfaldig omväxling! Des Glädje kostar intet, och kan dock icke köpas: ur des skenbara rikfällighet fram komma daglige nya Nöjen. För at älska Naturen, bör man ock känna henne, liksom allt annat

Gud! --

Gott. — Vid des äfven sugtar sig Sjöjelfernas Storm, des Gufva flägt fralkar de t-
spjandande Blodet; den häftigaste Smärta förlorar sig i milda tårar; det djupaste
Sår läkes, Hjertat andas framt, och det förlorade dygnet intager åter den Olyckliga
Drott. Hvem skulle Naturen icke förfona med sig och Människjorna, om den icke
sjelf förfogade den invärtes Friden ifrån sig? Et förtroget omgånge med henne
läser ofö förgäta liden oförätt och mistlyckadt billigt Slopp. Man känner
sig säker i des famn, och hugkomsten af utstända Farligheter höjer känslan
af närvarande Säkerhet. — Lyckfälig är den, som gifver agt på Naturens Röst,
och mot intet bortlyfter des mentliga stilla Glädje! Just framflyta des dagar,
och des Efterkommande påminna sig honom under Skuggan af Trädet, som han
planterat, i dofskyddan, som hand hand yndragit. — Naturen föranleder ofö
til arbete, läser ofö älfra Ordren och understöda den Förfogade. Slutligen
föer den ofö til Gudomligheten, som ofentligen leder ofö, och vaktar öfver
vär Svaghet, när egen Kraft förläser ofö. — Naturen uppfyller mig med
barnslig Kärlek til de goda Föräldrarne, som uppförat mig til arbete och Dygd.
O, goda Föräldrar! uti Mirtha skolen i hafva et nytt Stöd. Förenade skole
vi hött tänka derpå, at tillkynda Eder Glädje och förljufva Eder älderdöm.
Nälgjörighet och Blitt hördaga de kvarannan älfkandes Boand ännu
fastare, och Dygden itjör alltid Kärlekens yppersta Behag. — Men redan
kommer Solen högre, och äkren förbidar mig. Jag vil kynda at rifta
buua färar på des ryg, och at dem anförto de gylone Sädes-frön.
O huru gläder det mig, at Mirtha snart skal deler med mig den derast
väntade Välligelsen!

Emedertid nalkades Middags-stunden; vi gings til Vaktmästare-huset
i löfika Dacken, äto en simpel Mättid, talte om Vänskapen och Landet;
jag hörlade; vi promenerade vidare; slutligen räckte jag et välment
Färväl at min unge Vär, fätte mig i Dät och för til mit kära Hem;
hvar hela Aftonen en djup tyfnad rådde, ty Söta Mor kom sent hem
allt sedan jag redan lagt mig.

De nu har jag beskrifvit för Dig 2: ne mycket olige Dagar; dock hvar
på lit sätt vilige Dagar. Jag är gamal, kan vara glad och njuta äfvet;
Säledes är min lilla Stafva äfven så beskedlig och är äfren så glad. Om jag
vore en liten ung och förfu Fru i Norrköping, med en så föt och glad
Svärfar, gift med en så liten god John; jag skulle i dina Kläder vara
den gladaste Person uti hela den store Staden; jag skulle vara gladare
än Sjelfra Fru Pasch, jag skulle så ofta gå öfver til Mesfingsbruket och
flamra så mycket, tok, som trots alla därvarande Flamras och Dultverkets
öpenöfning; jag skulle tala litet affvarstamare hos Fru Kuhlman;
Ställa mig väl in hos den ofvindiska Fru Lindahl, som samvarligen är
et Fruntimer af Sösta Jon och de ädlaste Månen; jag skulle ofta fätta
mig

mig i Catechen med lilla Söta John, utta ut til ossve-godfen, se där Sö och
Säd bergas, ^{vara} god och glad med den trefne Landmannen; Komma så hem
igen, fetta en frund hos Farbror Liden, språka om Nytt och Gamalt, om
alting, til och med litet Statsklökhet uti det enskilda Söverniet. — Nå!
den Blaka Söta Far! hvad kan allt pålägger mig för många Sörder vid
mina så unga år och svaga Skuldror! Ja, ja, mit kära Barn, det sker
endast af bara Vänskap för Dig själf. Dock tyft! Jag har väl än en Bön
til Dig. Du skal mycket onycket omgås med Fröken Christina Adlerberg,
Du skal utbe Dig hennes Vänskap, och jag är vis på, at hon gerne
unnar Dig den samma. Gage mig katten, ropar du, om jag hinne med
så mycket. Jo, jo, försök; Du förlorar ej något därvid. Du blir mera
känd i Norrköping, således mer afhälles; Du ^{mera} glad, på glädje följer
lif, och Du gör sig sluteligen alla nöjde. Låt nu se, at Du nu snart
spelar denna lilla vackra Picie för oss. — Men ä propos af den där
förargeliga Fröken Adlerberg, om Du ville stifta en närmare, jag menar
förbrogan Dekantskap med henne, så skulle jag ^{och} understå mig at där
och då befråva Dig med et litet Bref til denna lilla så sköna, som af
alla goda Egenskaper lysande Fröken, i al samning et fruntimer,
hvars Dekantskap är afundsverd, kan således vara Dig til största Nöden
och glädje. Om Du är föt och hörer denna min Bön, så skal jag en
annan gång skrifva mer om denna ^{nya} Sköfverleghad.

Pålägger et Bref ifrån lilla Calle. Han är i dag på Nörlunda kö
Nö. Presidenten Ahlman, sin forone så store Gynnare. Flyttas nu ut till
Daron Armpfelt. til Regeringen i Stralfund, så har starkare lilla förkom
på en gång sine tre Skydds-gudar: Gustaf, Armpfelt och Ahlman. Medelstid
hafva de begge sijnämnde skaffat honom en Lyffa vid Staden, för at
sätta honom på ^{grannan} ~~Staden~~ til Stads-Architekt med tidern; och får han nu
behålla sina 180 Rödr vid ^{Haga} ~~Staden~~, så tjänar han dock för sina visja 300
Rödr om året. Sådan Lön har hans gamle Fader aldrig kunnat vinna,
dock jag behöfver den nu mindre, sedan mina Barn äro lyttliga och
glada. Var Du det, min Skäppa, äfven för din del; och jag skal då med
fordubblad Säkhet vara at förlöpa

Öfve Din Bön al Farbror Liden

så läsa detta Bref, till jag fruktar,

at Roligheten på Ingeln-hing kunde komma

din glö Far på vanijute. Söta Mor af Sjiska häls afalt hjerta.

Din
kägifvaste

Lappa.